

Brussel, 13 maart 2002

BIJLAGE
bij de
NOTULEN
van de 388e zitting
van het Economisch en Sociaal Comité
gehouden op 20 en 21 februari 2002

Vergadering van 20 februari 2002

Toespraak van **de heer DEHAENE**,
vice-voorzitter van de Conventie over de toekomst van Europa,
gevolgd door een samenvatting van de discussie over de
"Follow-up van Laken – De rol van het Europees Economisch en Sociaal Comité"

Inleiding van de heer FRERICHS, voorzitter

Geachte heer Dehaene,

Ik wil u van harte welkom heten bij het Europees Economisch en Sociaal Comité en bedanken dat u bent ingegaan op onze uitnodiging om ons in uw hoedanigheid van vice-voorzitter van de Europese Conventie toe te spreken en met ons te discussiëren. Naar verluidt zult u zich binnen het presidium van de Conventie inzetten voor de dialoog met de civiele samenleving. Het zou ons deugd doen indien u dit bericht kunt bevestigen.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft de ambitie en de opdracht de georganiseerde civiele samenleving van Europa op institutioneel niveau te vertegenwoordigen, en neemt zijn rol als actieve waarnemer op de Conventie dan ook uitermate serieus.

Gisteren heeft het bureau van het Comité besloten een subcomité in het leven te roepen dat de verschillende taken die de Conventie voor ons meebrengt zal omschrijven en coördineren.

Bij de beantwoording van de 67 vragen in de Verklaring van Laken, die het mandaat van de Conventie omschrijven, zullen wij – als vertegenwoordiger van organisaties, vakbonden, federaties en verenigingen die in de lidstaten van de Europese Unie grote verantwoordelijkheid dragen – een rol van betekenis kunnen spelen.

Los van onze inhoudelijke bijdrage beschouwen wij het uiteraard ook als een centrale taak om de dialoog tussen de Conventie en de civiele samenleving mogelijk te maken en te vergemakkelijken.

Wij kunnen en willen hierbij gebruik maken van onze bestaande contacten en van onze goede, uitgebreide en gestructureerde samenwerking met verschillende soorten partners:

- de nationale organisaties die in ons Comité zijn vertegenwoordigd;
- de Sociaal-Economische Raden van de lidstaten van de Unie;
- de Europese, transnationale netwerken van de zogeheten niet-gouvernementele organisaties die op de verschillende gebieden actief zijn; en ten slotte
- de vertegenwoordigers van de georganiseerde civiele samenleving in de toekomstige lidstaten.

Wij willen zowel de Europese Conventie als de in de discussies over de toekomst van de Unie geïnteresseerde maatschappelijke organisaties (met inbegrip van hen die niet direct of indirect door ons Comité worden vertegenwoordigd) van dienst zijn bij de verwezenlijking van het idee van een forum voor de civiele samenleving.

Met andere woorden: wij bieden u als vertegenwoordiger van de Conventie ondersteuning aan bij het organiseren en structureren van de dialoog met de civiele samenleving.

*

* *

Toespraak van de heer DEHAENE

Mijnheer de voorzitter, ik geloof werkelijk dat er een belangrijke rol voor het Economisch en Sociaal Comité is weggelegd als brug tussen de Conventie en de civiele samenleving. Ook wij zullen proberen onze betrekkingen met de civiele samenleving te organiseren. Ik wil het graag kort houden, want ik denk dat het interessanter is om te reageren op de opmerkingen en vragen die u voor mij in petto heeft. Ik zal u derhalve kort informeren over de stand van zaken rond de Conventie.

De constituerende vergadering van de Conventie zal plaatsvinden op 28 februari, en het ziet ernaar uit dat we in de periode tussen die datum en de maand juli een reeks vergaderingen zullen houden waarin de verschillende leden van de Conventie volop in de gelegenheid worden gesteld om het woord te voeren. Het presidium kan zich aldus een volledig beeld vormen van de standpunten van de Conventie, zodat zij vanaf september een reeks voorstellen kan presenteren waarover dezelfde Conventie zich vervolgens zal mogen uitspreken.

Op grond van mijn ervaringen als lid van de conventie die het Handvest van de grondrechten heeft opgesteld, wil ik erop wijzen dat het niet de bedoeling is dat de Conventie bij stemming besluiten neemt. Zij dient daarentegen de gedachtewisseling tussen de Conventie en het presidium te bevorderen om zo de mogelijkheden van (eventueel gedeeltelijke) consensus in kaart te brengen.

Als u mij zou vragen waartoe de werkzaamheden van de Conventie kunnen leiden, zou ik u antwoorden dat er twee uitersten denkbaar zijn: ofwel brengt de Conventie een verslag uit dat een opsomming van mogelijkheden is – hetgeen mijns inziens zou betekenen dat de Conventie mislukt is, want een dergelijk verslag heeft geen enkel effect –, ofwel ontstaat er een consensus ten aanzien van voorstellen of een ontwerp-basisverdrag waarin op duidelijkere en doorzichtigere wijze wordt uiteengezet wat de Europese Unie betekent en voorstelt. Het tweede scenario zou een optimaal resultaat inhouden, hoewel ik zeker op dit moment niet kan zeggen of het haalbaar is.

Een en ander hangt natuurlijk af van de discussies en de onderhandelingen die in de Conventie zullen plaatsvinden, maar ik ben ervan overtuigd dat hoe meer operationele voorstellen er worden geformuleerd, hoe gemakkelijker de intergouvernementele conferentie vervolgens zal verlopen.

Om terug te komen op de werkwijze, en met name op de brug die moet worden geslagen tussen de Conventie en de civiele samenleving: mij dunkt dat er twee aspecten moeten worden benadrukt.

Ten eerste herinner ik eraan dat de waarnemers van het Comité, net als de sociale partners, het recht hebben het woord te nemen en actief deel te nemen aan de werkzaamheden van de Conventie. Uw waarnemers zullen er derhalve deels zelf verantwoordelijk voor zijn de rol van brug tussen Conventie en civiele samenleving gestalte te geven.

Ten tweede dient de Conventie initiatieven te nemen om haar betrekkingen met de civiele samenleving op Europees niveau te organiseren. Hoe is de Conventie van plan het in de Verklaring van Laken genoemde forum te organiseren? Momenteel is men van plan op vier vlakken actie te ondernemen.

- Ten eerste het met behulp van informatietechnologie vormen van een virtueel forum over de toekomst van Europa, dat de civiele samenleving in de gelegenheid zal stellen om zich hierover uit te spreken en voorstellen in te dienen. Het secretariaat van de Conventie zal verantwoordelijk zijn voor het vervaardigen van een overzicht en een samenvatting van de bijdragen ten behoeve van de leden van de Conventie. Ook zouden bijvoorbeeld chatsessies kunnen worden gehouden.
- Ten tweede streeft een aantal NGO's en netwerken van NGO's ernaar zich te verenigen en hun wijze van benaderen van de leden van de Conventie onderling af te stemmen. Dit streven komt voort uit de frustratie die deze organisaties ondervonden toen zij bij de werkzaamheden van de Conventie over het Handvest van de grondrechten onvoldoende in staat werden gesteld zich uit te spreken op de in dat kader gehouden hoorzittingen. Meerdere netwerken van NGO's hebben derhalve voorgesteld regelmatig te vergaderen om de werkzaamheden van de Conventie te volgen.

In dit kader zou de Conventie ervoor kunnen kiezen dat de leden van haar presidium dit soort vergaderingen bijwonen, zowel om informatie te verstrekken aan, als te luisteren naar de vertegenwoordigers van deze netwerken en organisaties, en zo concreet bij te dragen aan het slaan van de brug tussen de Conventie en de civiele samenleving.

- Ten derde is de Conventie van plan een of twee hoorzittingen te organiseren.
- Ten vierde zal de media worden verzocht om ruime aandacht aan de discussies van de Conventie te besteden.

Door zo de nadruk te leggen op stelselmatige en ononderbroken voorlichting aan de verschillende betrokken actoren en door hen in de gelegenheid te stellen bijdragen te leveren, hopen wij dat de Conventie de inbreng van de civiele samenleving ten volle zal kunnen benutten.

Ook zijn wij van plan de door de Conventie te bespreken onderwerpen goed af te bakenen. Een aantal van deze onderwerpen wordt genoemd in de Verklaring van Laken, die is geformuleerd om een zeer uitgebreide agenda voor de Conventie op te stellen. De groep van Laken, waarvan ik deel uitmaakte en die de Verklaring heeft voorbereid, vond de Verklaring van Nice eigenlijk te beperkend van aard.

Uiteraard kan men vinden dat in de Verklaring van Laken te veel vragen gesteld worden, en het is waar dat sommige vragen gebundeld zouden kunnen worden. De Conventie hoeft dus niet elk van deze vragen te beantwoorden. Ze zijn alleen bedoeld om de thematiek aan te snijden.

Overigens hoeft de agenda van de Conventie niet beperkt te blijven tot de Verklaring van Laken. Ook andere thema's dienen aan bod te komen, zoals de financiering van de Unie - een vraag die immers nauw samenhangt met de problematiek van de bevoegdheden van de instellingen en de instrumenten voor de uitoefening hiervan.

Een tweede reeks vragen heeft betrekking op de besluitvormingsmechanismes in de Unie. Een derde reeks gaat over de aard van het basisverdrag ter oprichting van de nieuwe Unie, en met name over de rechtspersoonlijkheid van de Unie en de integratie van het Handvest van de grondrechten in dit verdrag.

De agenda van de Conventie is dus zeer uitgebreid, hetgeen op zich een voordeel is, maar ook nadelig kan uitpakken. Het succes van de conventie die het Handvest van de grondrechten heeft opgesteld was immers voor een deel toe te schrijven aan haar beperkte agenda. Deze uitgebreide agenda stelt de nieuwe Conventie voor een heuse uitdaging. Hoewel deze uitdaging zonder meer een stimulans is, is niet te voorspellen of wij het succes van de vorige Conventie zullen kunnen evenaren.

Zoals ik reeds heb opgemerkt, zal de Conventie van grote invloed zijn op de intergouvernementele conferentie die hierop volgt, mits men erin slaagt zo'n mate van consensus te bereiken dat deze zich laat vertalen in werkbare voorstellen, dat wil zeggen: een wezenlijk voorstel voor een basisverdrag voor het Europa van de toekomst.

Damens en heren, ik zou u er ten slotte op willen attenderen dat ik bereid ben gedurende de hele Conventie contacten met u te onderhouden. Er zij eens te meer op gewezen dat u als waarnemers een zeer grote verantwoordelijkheid zult dragen.

Ik dank u voor uw aandacht.

*
* *

Samenvatting van de discussie

De heer De PAUL de BARCHIFONTAINE

Europese burgers zien niet altijd het verband tussen de doelstellingen van de Unie en de werkzaamheden die zij verricht. Zij eisen minder starheid, meer efficiëntie en meer doorzichtigheid van

de instellingen. Bovendien stellen we vast dat burgers worden bestuurd volgens regels waarvan zij het bestaan niet eens kennen, en dat zij derhalve de indruk hebben dat de Unie ondemocratisch is.

Hoe kunnen we voldoen aan de verwachtingen van de burgers? Door naar het ESC te luisteren. Om de burger bij de discussie te betrekken zal, zoals bekend, een forum in het leven worden geroepen voor de organisaties die de civiele samenleving vertegenwoordigen. Het Verdrag van Nice bevestigde echter de functie van het ESC als institutionele vertegenwoordiging van de georganiseerde civiele samenleving. Het ESC vormt derhalve een vast en blijvend forum voor dialoog en raadpleging tussen de civiele samenleving en de instellingen op communautair niveau. Ik roep de Conventie dan ook op om gebruik te maken van de infrastructuur en deskundigheid van het ESC, die niet altijd optimaal worden benut.

Met het oog op de nieuwe uitdagingen waaraan de Unie in de toekomst het hoofd moet kunnen bieden, is de vraag hoe de democratische legitimiteit en de transparantie van de instellingen kunnen worden verbeterd. Ik meen dat ook dit kan worden bereikt door het ESC te raadplegen en zijn verkennende adviezen ter harte te nemen. Om zich goed voor te bereiden op het werk van de Conventie heeft het ESC specifiekere informatie nodig over wat de Conventie van de instelling verwacht, en in welk opzicht de rol van het ESC afwijkt van die van het parallel lopende forum.

De heer MORGAN

De politieke legitimiteit van de Europese Unie wordt wel eens betwijfeld, omdat er soms op behoorlijk geheimzinnige en bepaald niet open wijze macht naar de Unie is overgedragen. Zo heeft een aantal landen niet gestemd over Maastricht en deden andere dit niet met een grondwettelijke meerderheid. Verwacht u dat als gevolg van deze Conventie maatregelen zullen worden genomen om dergelijke machtsoverdrachten in hun huidige vorm te wettigen? Nationale kiezers denken nog steeds dat zij voor macht in hun eigen parlement stemmen, terwijl de macht daar in feite niet meer ligt. Dat is mijn eerste vraag.

Mijn tweede vraag heeft betrekking op de toekomstige structuur van de Europese Unie. De constitutionele uitdaging van een verenigd Europa met 500 miljoen mensen en een brede verscheidenheid aan talen is helemaal nieuw. Denkt u dat wij over voldoende inspiratie en visie beschikken om een dergelijke structuur te laten slagen?

Tot op heden is onze grondwettelijke theorie beperkt gebleven tot de frase "een steeds hechter verbond" in het Verdrag. De meeste waarnemers beschouwen de Unie slechts als een Europees rijk met afwezige ministers en een vizier in de Commissie die alles namens iedereen regelt: een rijk dat de geschiedenis herhaalt door Oost-Europa onder de ogen van Rusland te annexeren. Aan het rijk ligt in feite geen andere visie ten grondslag dan economische en financiële overwegingen. Er zullen tal van economische en financiële problemen ontstaan met betrekking tot de nieuwe landen, de huidige

subsidies en de met de EMU samenhangende inspanningen. Bent u van mening dat een dergelijke grondslag voldoende basis biedt om verder te gaan? En zo niet, welke visie op Europa als geheel moet er dan voor in de plaats komen? Dit is mijn derde vraag.

Mevrouw KONITZER

De groep "Werknemers" zou de Conventie willen wijzen op drie centrale kwesties die haar bezighouden. Ten eerste hechten de leden van groep II er groot belang aan dat het Handvest van de Grondrechten in het nieuwe verdrag wordt opgenomen. In zijn huidige vorm is het Handvest juridisch niet bindend voor de rechtbanken in Europa en verschaft het de Europese civiele samenleving geen betrouwbaar juridisch kader. Het Handvest leidt er derhalve niet toe dat de leden van de civiele samenleving hun rechten en sociale verantwoordelijkheden in een communautair kader zien.

In de tweede plaats hopen wij dat de Conventie kennis zal nemen van het advies van het ESC over de verbetering van de coördinatie van de economische politiek, dat in mei zal worden uitgebracht. Dit advies zal betrekking hebben op navolgenswaardige vormen van governance, en bijgevolg ook op verdragsherziening.

Onze zorg gaat in de derde plaats uit naar de inspraakprocedures en de toegenomen rol van de civiele samenleving. Er bestaat een bonte verscheidenheid aan inspraakprocedures, raadgevende organen en comités, etc. Het ontbreekt aan transparantie en hun legitimiteit is dikwijls twijfelachtig. Om de inspraak van de civiele samenleving te kanaliseren dient men derhalve gebruik te maken van de geïnstitutionaliseerde rol van het ESC, wiens rijke socio-politieke en economische ervaring als tegenwicht kan dienen voor de diverse andere raadgevende organen.

De heer OLSSON

Ik ben lid van groep III, die de verscheidenheid weerspiegelt van de niet door de sociale partners vertegenwoordigde civiele samenleving. Groep III telt onder meer vertegenwoordigers van verenigingen, coöperaties, e.d., van jongeren-, consumenten-, milieu-, landbouw-, onderzoeks- en niet-gouvernementele organisaties. Wij beschikken over allerlei contacten met zowel nationale als lokale organisaties. Wij verenigen al deze partijen en zien het als onze belangrijkste taak om een consensus te vinden die bijdraagt aan het institutionele besluitvormingsproces. Wij hebben altijd gepleit voor vernieuwing en we hebben een voortrekkersrol gespeeld bij het bevorderen van een Europees sociaal model. Onze kracht ligt niet alleen in het vinden van consensus en het dienen van het algemeen belang: we zijn tevens in staat een belangrijke rol te spelen bij de ontwikkeling van Europees beleid, met name op sociaal, economisch en ecologisch vlak.

Ook zou ik u graag willen wijzen op onze rol met betrekking tot de kandidaat-lidstaten. Wij helpen hen bij de aanpassing aan onze structuren, we luisteren naar de behoeftes van de civiele samenleving in de verschillende landen, we betrekken hen in de discussie en tegelijkertijd volgen we hun op nationaal niveau gevoerde discussies over Europa. Aangezien onze belangrijkste rol mij het aldus bevorderen van de dialoog lijkt, zou ik de volgende vraag aan de orde willen stellen: hoe zullen de civiele samenleving en het ESC bij de Conventie worden betrokken en wat zal hun rol zijn?

De heer PELLETIER

De Conventie zal leiden tot een nieuw interinstitutioneel evenwicht. U benadrukte in uw toespraak dat de bevoegdheden van de instellingen niet duidelijk zijn afgebakend. Het is wel duidelijk dat twee traditionele tendensen binnen de Unie tegenover elkaar zullen komen te staan: enerzijds de tendens van toenemend Europees federalisme teneinde de macht van de lidstaten uit te schakelen, anderzijds die van de democratisch gekozen vertegenwoordigers van de nationale publieke opinie. Als de eerste tendens het sterkst blijkt, zullen de lidstaten macht inleveren, en zal bijgevolg ook de democratische vertegenwoordiging van de bevolking afnemen. Wij kunnen niet akkoord gaan met een wetgeving die voorbijgaat aan de nationale parlementen en de civiele samenleving. Bovendien zijn de kandidaat-lidstaten die pas de ene vorm van totalitarisme hebben afgeschud niet bereid om zich aan een nieuwe vorm hiervan te onderwerpen, en voor zover ik weet hebben deze landen geen stemrecht op de Conventie. Ik vraag u deze ultrafederalistische tendens tot integratie te beteugelen -het vormt een bedreiging van het evenwicht in Europa.

De heer VOGLER

De hervorming van de EU moet zoveel mogelijk in het teken staan van het verwezenlijken van politieke doelstellingen. Voor het ESC betekent dit zowel het zich verzekeren van een institutionele verankering in het Verdrag, als een uitbreiding van zijn verantwoordelijkheden en invloed. Het begrip "democratisch tekort" wordt dikwijls gebezigd. Het roept vragen op over legitimiteit, representativiteit, en met name de toenemende inspraak van de civiele samenleving bij besluiten die haar aangaan. Als dit democratisch model wordt goedgekeurd is de toekomst van het ESC veiliggesteld. Er is geen enkel orgaan op communautair niveau dat de deelname van de georganiseerde civiele samenleving op vergelijkbare wijze waarborgt; dit veronderstelt niet alleen onafhankelijkheid van zijn leden, maar ook financiële zelfstandigheid. Momenteel is de mate waarin in verband met de gemengde bevoegdheden van onze begrotingsautoriteit (het Europees Parlement) in het werk van het Comité wordt ingegrepen echter onverdraaglijk en vernederend. Deze ingrepen leiden tot vertraging, belemmering en zelfs vermindering van ons werk en zijn volledig ongerechtvaardigd.

De Conventie zal veel te maken krijgen met financieringsvraagstukken. Ik vraag de Conventie niet alleen een kwantitatief standpunt in te nemen, maar zich ook kwalitatief uit te spreken over de

modernisering van de hele financiële administratie en het aanbrengen van meer efficiëntie en helderheid in deze onacceptabele gemengde bevoegdheden. Met name een kleine instelling als het ESC heeft behoefte aan een solide financiële basis met meer autonomie. Wij vragen u dit soort dictatoriale inmenging in de werkzaamheden van het ESC in de toekomst te voorkomen.

De heer MALOSSE

De invloed van het ESC en zijn rol als vertegenwoordiger van de civiele samenleving zijn versterkt op de IGC te Nice, ondanks pogingen om de instelling te doen verdwijnen of althans zijn invloed te beperken. De lidstaten erkennen namelijk de waarde van een dergelijk intermediair orgaan. De nationale regeringen hebben ingezien dat deze instelling beschikt over twee kenmerken die van essentieel belang zijn voor het werk van de Conventie.

Ten eerste is er de zorg voor het algemeen belang: het ESC fungeert als een soort explosievenopruimingsdienst voor de niet-georganiseerde civiele samenleving. De Conventie zal worden bedolven onder suggesties en druk van allerlei groepen en het zal moeilijk blijken te zijn de legitimiteit en geloofwaardigheid van deze bijdragen te beoordelen.

Ten tweede onderscheidt het ESC zich door zijn klankbordfunctie. De kans bestaat dat de Conventie onvoldoende bij de burgers zal leven. Hoewel er vertegenwoordigers van de nationale parlementen op de Conventie aanwezig zullen zijn, is het ESC door zijn connecties met de nationale Sociaal-Economische Raden en andere nationale en Europese organisaties als klankbord beslist onmisbaar.

De connecties van het ESC met de organisaties in de kandidaat-lidstaten zijn bijzonder belangrijk en verschillen sterk van de betrekkingen die de andere Europese instellingen kunnen onderhouden. De Commissie onderhandelt met de regeringen van de kandidaat-lidstaten, die zich daarbij uiteraard zo goed mogelijk willen voordoen; dit kenmerkt ook de omgang met het Europees Parlement. Wij staan daarentegen in contact met de echte civiele samenleving: de vakbonden en werkgeversorganisaties, die met ons open kaart kunnen spelen en niet op hun woorden hoeven te letten.

Zo kunnen wij een bijzondere en oorspronkelijke bijdrage aan de Conventie leveren. Hieruit zal ook onze meerwaarde blijken bij cruciale discussies over vraagstukken zoals het verdelen van bevoegdheden over regionaal, nationaal en Europees niveau, en de bevoegdheden van de economische en sociale actoren. Wij verzoeken u dan ook om de boodschap van de georganiseerde civiele samenleving, zoals het ESC die vertegenwoordigt, niet te verwarren met de soms afwijkende en vage geluiden uit de ongeorganiseerde civiele samenleving.

De heer VINAY

Zoals vele van mijn collegae reeds hebben verklaard, vertegenwoordigt het ESC alle economische en sociale geledingen en brengt het een scala aan verschillende belangen onder één noemer. Het is van oudsher een trefplaats voor de verschillende initiatieven van de Europese instellingen en de verwachtingen en verlangens van de organisaties uit de civiele samenleving. Ook levert het ESC een nuttige bijdrage aan de nationale discussie over communautaire beleidsontwikkeling.

De deelname van het ESC aan de werkzaamheden van de Conventie dient te zijn gebaseerd op een coherente idee, rekening te houden met alle genoemde initiatieven en definitief beslag te krijgen in overleg met de organisaties uit de nationale en de Europese civiele samenleving, alsook die uit de kandidaat-lidstaten.

Om te beginnen moeten bepaalde fundamentele kwesties die de Europese werkelijkheid op dit moment kenmerken, worden beklemtoond. De economische stagnatie, de noden op sociaal en werkgelegenheidsgebied (die nijpender zijn geworden door de economische stagnatie), de door de civiele samenleving te leveren bijdrage aan het ontwikkelen van beleid op dit vlak, en het verbeteren van de betrekkingen tussen de burger en de instellingen.

Het gaat hierbij niet alleen om economie. Elk van deze punten staat voor verschillende mogelijke scenario's voor de wijze waarop het Europa van de toekomst vorm moet worden gegeven. Er dient te worden gezorgd voor gelijk opgaande ontwikkeling, de Lissabon-strategie, inspraakmodel, etc. Dit zijn stuk voor stuk punten van belang. Hierbij komt nog het Handvest van de grondrechten en de integratie hiervan in het Verdrag, zodat alle burgers van de Unie zich erin kunnen herkennen. Het is echter minstens zo belangrijk dat de Conventie een analyse ontwikkelt van het sociale model dat het Europa van de toekomst zal kenmerken. Juist hierbij is een voorname rol weggelegd voor de civiele samenleving, in al zijn georganiseerde vormen - in het regelgevingskader voor de sociale dialoog, alsook in het waarderen van culturele verscheidenheid als Europa's rijkdom.

Deze fundamentele mogelijkheden om de band tussen de burgers en instellingen aan te halen en de burger het gevoel te geven dat hij deel uitmaakt van een gemeenschap, moeten de grondslag vormen voor het bouwen aan Europa.

*

* *

Antwoord van de heer DEHAENE

Bij de beantwoording van de gestelde vragen wil ik graag een paar zaken benadrukken. Ten eerste dient men goed te begrijpen waarom deze Conventie nodig is. Ik meen dat deze Conventie in feite bijeengeroepen is omdat men er op de vorige twee intergouvernementele conferenties niet in is geslaagd de Europese Unie volledig voor te bereiden op de uitbreiding. De naderende uitbreiding is duidelijk van een andere orde dan alle voorgaande uitbreidingen – in kwantitatief opzicht, maar ook wat betreft Europa's toekomstige ontwikkeling. Mijns inziens zijn in Nice en Amsterdam slechts de nodige kwantitatieve bijstellingen gedaan. Ik ben ervan overtuigd dat een uitgebreide Unie zeer spoedig in een diepe crisis zal geraken, indien we het bij deze kwantitatieve bijstellingen laten. Onze verwachtingen

van deze nieuwe Conventie zijn dan ook zeer gespannen: de toekomst van de nieuwe Europese Unie zal er in hoge mate van afhangen.

Het Europese model is voornamelijk op raadpleging gebaseerd. Als ESC bent u in feite de belichaming van dit kenmerk. Raadpleging ligt ten grondslag aan de hele Europese constructie.

In de tijd dat ik premier van mijn land was, heb ik geleerd dat dit soort raadpleging van essentieel belang is. Ik herhaal nog maar eens dat er een belangrijke rol is weggelegd voor het ESC. Uit het feit dat in de verklaring van Laken, die eigenlijk ten grondslag ligt aan de Conventie, reeds sprake is van waarnemers van het Comité bij de Conventie, blijkt het belang dat hieraan gehecht wordt. Zoals gezegd, houdt de aanwezigheid van deze waarnemers in dat het Comité daadwerkelijk medeverantwoordelijkheid draagt voor het welslagen van de Conventie.

Het is niet alleen van belang dat de waarnemers het Comité in de Conventie vertegenwoordigen, maar ook dat zij aan u verslag uitbrengen van wat er gebeurt, zodat er sprake is van voorlichting in beide richtingen. U heeft hier vertegenwoordigers van nationale organisaties die tevens lid zijn van nationale raden. U kunt derhalve een rol van betekenis spelen als brug tussen nationale en Europese kringen. Ik meen dat uw taak voor een belangrijk deel bestaat in het organiseren van de discussie op nationaal niveau.

De Conventie zal de bevoorrechte positie van het ESC zeker erkennen. De Conventie is tegelijkertijd verantwoordelijk voor het verzekeren van de dialoog met andere vertegenwoordigers van de civiele samenleving, met name NGO's. Ook bij hen moeten wij ons oor te luisteren leggen, hun bijdragen zijn ook van belang. De rol van het ESC is echter verankerd in de structuur van de Conventie, aangezien uw waarnemers u zullen vertegenwoordigen, en u aan de discussie kunt deelnemen.

Ik geloof dat het even belangrijk is dat de leden van het ESC aan de activiteiten van de Conventie, als aan de discussie op nationaal niveau deelnemen. Ook is het van groot belang dat het Comité een actieve en positieve bijdrage aan het werk van de Conventie levert door bruikbare voorstellen, documenten en suggesties aan te dragen.

Velen van u noemden zeer terecht de rol van de kandidaat-lidstaten op de Conventie. Er is zeer bewust toe besloten om de kandidaat-lidstaten zich op dezelfde wijze in de Conventie te laten vertegenwoordigen als de lidstaten. Het is minstens zo belangrijk dat de kandidaat-lidstaten op het forum voor de civiele samenleving dezelfde hoeveelheid aandacht krijgen. Wat dit betreft doe ik een beroep op u, want ik kan mij goed voorstellen dat u met deze landen, en met name met overeenkomstige organisaties aldaar, goede contacten onderhoudt. U speelt een belangrijke rol door hen aan te moedigen en hun een stem te geven.

Ik zal proberen de overige vragen die zijn gesteld te beantwoorden. Mijns inziens is een van de centrale doelstellingen het opstellen van een heldere en lezersvriendelijke basistekst voor de EU. Momenteel ontgaat de betekenis van de EU de meeste mensen volledig. Dit betekent dat het Handvest van de grondrechten in het Verdrag moet worden opgenomen; ik geloof dat hierover algemene overeenstemming bestaat.

Aan de hele discussie ligt de fundamentele vraag ten grondslag hoe de EU er na de uitbreiding moet uitzien. Persoonlijk ben ik van mening dat de Unie een veel sterkere politieke dimensie moet krijgen dan nu het geval is. Dit betekent dat de tweede en derde pijler moeten worden versterkt door deze in een bredere visie te vervatten. We moeten onze krachten op een aantal gebieden bundelen, zodat Europa op wereldniveau echt een eigen geluid kan laten horen. Met het oog op het huidige debat over globalisering moet Europa op bondige en eensluidende wijze kunnen reageren op een groot aantal gebieden, waaronder milieu. Het is van het grootste belang dat Europa zichzelf organiseert, hetgeen doelmatige instellingen vereist. Wij moeten niet met slogans en slagzinnen komen, maar streven naar een operationele tekst met concrete voorstellen.

Ik ben ervan overtuigd dat een instelling als het Europees Parlement, als democratische instelling, zeer zeker kan bijdragen aan het tot stand brengen van een politieker Europa. Natuurlijk hebben wij instellingen nodig die echt over een democratisch mandaat beschikken. We moeten een duidelijk beeld van Europa voor ogen hebben. Daarvoor is een grondtekst nodig met een duidelijke en doorzichtige verklaring over de Unie en haar doelstellingen. Dit vereist een brug naar de burgers, waarbij een uiterst belangrijke rol voor het ESC is weggelegd. Ik hoop op een nauwe samenwerking met de Conventie.

*

* *

Afsluiting door de heer FRERICHS

Dank u zeer, meneer Dehaene

Niemand had beter kunnen verwoorden welke rol het ESC in het kader van de Conventie moet en zal hebben. Wij vertegenwoordigen niet alleen onze lidstaten, maar ook onze organisaties, en we hebben een brug geslagen naar de kandidaat-lidstaten. Met 11 kandidaat-lidstaten beschikken we over gemengde raadgevende comités om ter plaatse te helpen bij het begrijpen en overnemen van het acquis en het aanleren van een Europese "denkwijze", zoals u dat zojuist zo duidelijk heeft genoemd.

Wij staan u terzijde en nemen onze taak zeer ernstig op. We zullen hard werken en de komende dagen zullen we een concept bekendmaken voor de wijze waarop wij van plan zijn als spreekbuis van de

civiele samenleving op te treden, nl. door samenwerking met de organisaties uit de civiele samenleving die hier niet zijn vertegenwoordigd. Dit geldt uiteraard ook voor het forum voor de civiele samenleving en alle andere gelegenheden die we kunnen bedenken om de Europese burger bij de discussie te betrekken. Het betekent dat we van ons zullen laten horen in onze lidstaten, organisaties, scholen en universiteiten, burgerraden etc. om een zo breed mogelijk draagvlak te scheppen voor onze gemeenschappelijke taak.

Ten slotte wil ik u veel geluk, moed en optimisme toewensen. Mijnheer Dehaene, wij volgen uw werk al jaren, reeds toen u premier van België was. Wij weten dat u - net als alle aanwezigen - overtuigd Europeaan bent. Uw denkwijze is de onze. U kunt op ons vertrouwen en wij hopen dat de Conventie een succes wordt en dat de daaropvolgende IGC voor een vrediger, democratischer, economisch sterker en sociaal rechtvaardiger Europa zal zorgen. Mensen als de heer Dehaene zijn hierbij onmisbaar.

Ik wil u nogmaals bedanken voor uw aanwezigheid.
